

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “การสร้างความตระหนักในสิทธิและโอกาสทางสังคมของคนพิการทางการเคลื่อนไหว” เป็นการศึกษาปรากฏการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นกับคนพิการในประเทศไทย มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา 2 ประการ คือ ศึกษาวิธีการในการสร้างความตระหนักกับรู้ในสิทธิและโอกาสทางสังคมของคนพิการ และ วิธีการถ่ายทอดความตระหนักกับรู้ของคนพิการเหล่านั้นได้ให้กับเพื่อนคนพิการและสังคมเข้าใจในเรื่องสิทธิ โอกาสทางสังคมของคนพิการ เพื่อลดการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยการเชิงวิจัยคุณภาพ (Qualitative Method) เป็นแนวทางในการดำเนินการศึกษาเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากคนพิการ โดยเน้นการศึกษาและทำความเข้าใจ ความรู้สึกนึกคิด ประสบการณ์ชีวิตและการทำงานของคนพิการที่มีต่อการตระหนักกับรู้สิทธิทางสังคมและโอกาสทางสังคมอย่างลึกซึ้งและเข้าถึง โดยอาศัยเครื่องมือในการวิจัย เช่น การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างหรือแบบปลายเปิด (Semi-Structured or Guided Interview) เพื่อให้ได้คำตอบในเรื่องประสบการณ์ชีวิต การทำงาน ความคิดเรื่องสิทธิและโอกาส การถ่ายทอดความตระหนักและความเข้มแข็งให้กับเพื่อนคนพิการ การสังเกตทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม เช่น การเยี่ยมบ้าน การเข้าไปอยู่ในเหตุการณ์ที่กลุ่มเป้าหมายมีบทบาท เช่น การประชุม การสัมมนา และใช้การเล่าเรื่องแบบประวัติชีวิต (Life History) เพื่อนำเสนอผลการศึกษาและอธิบายกลุ่มเป้าหมายแต่ละบุคคล

นอกจากนั้นการสรุปผลการศึกษาได้อ้างอิงผลการศึกษาจากแหล่งเอกสารต่าง ๆ ทั้งจากหนังสือ วารสาร บทความทางวิชาการ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพิการทางการเคลื่อนไหว สาเหตุความพิการ ประเภทความพิการ สิทธิมนุษยชน กฎหมาย ข้อบังคับ สิทธิสัญญาที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของคนพิการ คนพิการ

ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สรุปเป็นประเด็นสำคัญต่าง ๆ ได้ ดังนี้

1. การมองความพิการของตนเอง

จากการศึกษาพบว่าคนพิการที่เข้มแข็งมักจะมีมุมมองและแนวคิดในการมองความพิการของตนเองในทางบวก ถึงแม้ว่าในบางกรณีที่เกิดความพิการขึ้นภายหลังอาจจะเกิดทัศนคติทางลบต่อตนเองและความพิการ เช่น เกิดความรู้สึกท้อแท้ อับอาย สิ้นหวังกับความพิการที่เกิดขึ้น แต่เมื่อบุคคลเหล่านี้ได้เรียนรู้ความพิการและยอมรับความพิการของตนเองแล้ว กลับมองความพิการนั้นไม่ได้เป็นอุปสรรคหรือโศกนาฏกรรมในชีวิต ในบางกรณีกลับมองความพิการเป็นโอกาสในการพัฒนาตน

1.1 การยอมรับและปรับตัวกับความพิการของตนเอง การยอมรับในความพิการของตนเองนั้น เป็นปัจจัยหลักในการก้าวผ่านความพิการและนำไปสู่การสร้างความเข้มแข็งให้กับคนพิการเอง จากการศึกษากลุ่มเป้าหมายมีวิธีการในการปรับตัวและเอาชนะความพิการของตนเอง เช่น ใช้หลักคำสอนในศาสนาที่ตนนับถือเป็นแหล่งยึดเหนี่ยวจิตใจ ใช้การทำงานและหน้าที่ของตนเองกระตุ้นและผลักดันให้เดินก้าวไปข้างหน้า สร้างความเข้มแข็งให้กับตนเองเพื่อลดภาระของคนรอบข้างระยะเวลาในการยอมรับและปรับตัวแบ่งออกได้เป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะเวลาในการเรียนรู้ความพิการของตนเอง เป็นระยะที่ยังตกใจและช็อคกับความพิการ พยายามปฏิเสธ หรือเปรียบเทียบความพิการกับตัวตนก่อนเกิดคนพิการ ความคิดในจิตใจอาจจะหลอกตนเองและพยายามรักษาให้หาย หรือโทษโชคชะตาบาปกรรม

ระยะเวลาทราบความพิการของตนเอง คนพิการจะรับรู้ถึงความพิการของตนเอง และพยายามจะสื่อสารให้กับคนรอบข้าง ซึ่งอาจจะขัดแย้งวิถีชีวิต หรือความคิดให้กับคนพิการ ซึ่งเป็นไปในทางตรงกันข้าม อาจเกิดความขัดแย้งกับคนรอบข้างหรือในจิตใจของคนพิการเอง ในระยะนี้คนพิการจะมีอารมณ์ฉุนเฉียว หรือ มีความคิดเอาแต่ใจตัว เนื่องจากต้องการแสดงความเป็นตัวตนเองตนเอง

ระยะเวลายอมรับความพิการของตนเองและแสดงอัตลักษณ์ คนพิการที่เริ่มก้าวข้ามความพิการของตนเองและพยายามออกไปใช้ชีวิตเหมือนก่อนเกิดความพิการ สามารถช่วยเหลือตนเองได้ สามารถสร้างผลผลิตให้กับสังคมและเศรษฐกิจ

1.2 การสร้างอัตลักษณ์ความพิการของตนเอง การแสดงอัตลักษณ์หรือการแสดงตัวตนของคนพิการในให้สังคมได้รับรู้ถึงความเข้มแข็งของตนเอง ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การทำงานเพื่อสังคม การดำรงชีวิตประจำวัน

1.3 การรับรู้และพิทักษ์สิทธิของตนเอง เมื่อคนพิการมีทัศนคติที่ดีต่อความพิการของตนและต้องการก้าวผ่านความพิการ ปัจจัยแรกที่ทำให้คนพิการเข้าถึงโอกาสทางสังคม คือ การรับรู้และเข้าใจถึงสิทธิของตนเอง ต้องการต่อสู้เรียกร้องเมื่อถูกละเมิดสิทธิ และต้องการแก้ปัญหา ด้านสิทธิและโอกาสเหล่านี้ให้หมดไป เพื่อสร้างโอกาสในสังคมต่อไป ซึ่งรูปแบบของสิทธิที่กลุ่มเป้าหมายในการศึกษาค้างนี้ได้ให้ความสำคัญ คือ สิทธิคนพิการตามหลักสิทธิมนุษยชน สิทธิตามรัฐธรรมนูญ สิทธิในการได้รับสวัสดิการที่ยั่งยืน สิทธิในการพัฒนาตนเอง สิทธิในการเลือกตั้ง นอกจากการได้รับสิทธิ คนพิการยังจำเป็นต้องทำหน้าที่และสร้างโอกาสให้กับตนเองด้วย สิ่งที่ยังเป็นข้อสังเกตในเรื่องสิทธิ คือ การเข้าไม่ถึงสิทธิของคนพิการชายขอบ

2. ปัญหาการเข้าถึงสิทธิและโอกาสของคนพิการ

จากการศึกษาค้างนี้สรุปสาเหตุสำคัญที่ทำให้คนพิการยังเข้าไม่ถึงสิทธิและโอกาสทางสังคม แบ่งออกได้เป็นใหญ่ 2 ประการ ดังนี้

2.1 ทัศนคติ หรือความคิดและมุมมองด้านลบต่อความพิการ ทั้งที่เกิดจากคนพิการเอง ความเข้าใจและการช่วยเหลือคนพิการในด้านที่ผิดของครอบครัวและคนรอบข้าง วัฒนธรรม และธรรมเนียมขององค์กรหรือสังคมที่มองและตีค่าความพิการไม่สร้างสรรค์

2.2 การเลือกปฏิบัติ ทั้งที่เป็น การเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม การเลือกปฏิบัติจากความพิการ และการเลือกปฏิบัติจากการไม่ให้ความสำคัญในสิทธิของคนพิการ

3. วิธีในการแก้ปัญหาด้านสิทธิและโอกาสทางสังคมของคนพิการ

วิธีการแก้ปัญหาเพื่อสร้างโอกาสและตระหนักในสิทธิของคนพิการที่แท้จริงและยั่งยืน จะต้องเกิดจากตัวคนพิการเองที่มีความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ออกสู่สังคมและใช้ชีวิตประจำวันด้วยความมั่นใจและเท่าเทียม แนวทางในการแก้ปัญหานั้นจะมีทั้งจากตัวคนพิการเอง ซึ่ง เปิดโอกาสให้ตนเองออกสู่สังคม การแสดงศักยภาพของตนให้สังคมเห็น และเกิดจากการเปิดโอกาสจากสังคม การให้แต้มต่อแก่คนพิการ เช่น มาตรการลดภาษีให้แก่คนพิการ และผู้ดูแลคนพิการ การสร้างสิ่งแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวก ที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตของคนพิการ การให้โอกาสคนพิการเข้าร่วมกิจกรรมในสังคม

3.1 การนำเสนอของสื่อในทางสร้างสรรค์ การนำเสนอของสื่อเป็นปัจจัยสำคัญที่นำเสนอภาพลักษณ์ของคนพิการให้สังคมได้เห็น ดังนั้นสื่อควรนำเสนอความพิการในทางสร้างสรรค์ เช่น การนำเสนอคนพิการในทางสร้างสรรค์ สนับสนุนในการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับคนพิการ การเปิดโอกาสให้คนพิการได้เข้าร่วมกิจกรรมในสังคมมากกว่านำเสนอความพิการแบบอนาถน่าสงสาร หรือ ผู้รับเพียงอย่างเดียว

3.2 คนพิการเปิดโอกาสและนำตนเองเข้าสู่สังคม การเปิดโอกาสให้ตนเองได้นำเสนออัตลักษณ์และการสร้างภาพลักษณ์ของคนพิการในทางบวก เพื่อให้สังคมได้มองเห็นยอมรับ และทำความเข้าใจความพิการมากขึ้น สังคมจะได้เห็นคุณค่าของคนพิการและมีศักดิ์ศรีอย่างเท่าเทียม

3.3 สังคมที่เปิดโอกาสและให้ความเท่าเทียม การเปลี่ยนทัศนคติของสังคมต้องทำไปควบคู่กับการออกสู่สังคมของคนพิการ การเปิดโอกาสของสังคมจึงเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญที่ทำให้คนพิการสามารถเข้าถึงสิทธิและโอกาส และปฏิบัติต่อคนพิการในสังคมอย่างมีคุณค่าและเคารพในสิทธิของคนพิการ

3.4 สังคมที่หลากหลายด้วยการพึ่งพิงกัน การอยู่ร่วมกันของคนที่มีสถานภาพหลากหลาย ความหลากหลายของกลุ่มชนนั้นจะก่อให้เกิดการพึ่งพิงซึ่งกันและกัน เกิดจากการเติมเต็มในสิ่งที่ขาดของแต่ละฝ่าย และจะเกิดค่านิยมในสังคมที่ยอมรับความแตกต่างในอัตลักษณ์ของคนพิการ

3.5 สิ่งอำนวยความสะดวกและสิ่งแวดล้อมที่เข้าถึง การสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อประโยชน์ต่อการใช้งานของคนพิการ จะสามารถลดข้อจำกัดและข้อเสียเปรียบของคนพิการ ช่วยให้คนพิการสามารถเข้าร่วมกิจกรรมในสังคมและใช้ชีวิตประจำวันได้อย่างเท่าเทียม นอกจากนั้นสิ่งอำนวยความสะดวกและสิ่งแวดล้อมเหล่านี้ยังเป็นประโยชน์แก่ผู้มีข้อจำกัดในการดำรงชีวิตกลุ่มอื่น ๆ เช่น ผู้สูงอายุ เด็ก

3.6 สิทธิเลือกตั้งเพื่อสร้างโอกาสอย่างยั่งยืน การเคารพและการได้รับสิทธิสวัสดิการจากรัฐจะเกิดขึ้นได้อย่างสมบูรณ์จากการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง ดังนั้นการใช้สิทธิในการเลือกตั้ง จึงเป็นปัจจัยที่ทำให้คนพิการมีสิทธิและได้รับการดูแลจากสังคม หรือนักการเมืองในฐานะพลเมืองที่ต้องดูแล มองเห็นความต้องการและเคารพในความแตกต่างของคนพิการ

4. กระบวนการสร้างความตระหนักในสิทธิและโอกาสทางสังคมของคนพิการ

กระบวนการในการสร้างความตระหนักในสิทธิและโอกาสทางสังคมของคนพิการ มีปัจจัยสำคัญโดยเริ่มจากความเข้มแข็งของคนพิการ การกระตุ้นทั้งจากครอบครัว คนใกล้ชิด ยังมีปัจจัยต่าง ๆ ในการสร้างความตระหนักให้กับคนพิการ ประกอบด้วยปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

4.1 การสร้างคนพิการที่เข้มแข็ง

คนพิการที่เข้มแข็งจะมีความคิดที่ยอมรับกับความพิการที่เกิดขึ้นกับร่างกายของตนเองได้ มองความพิการในทางสร้างสรรค์ และต้องการก้าวผ่านความพิการ โดยเริ่มจากการปรับเรียนรู้ และพยายามค้นหาศักยภาพของตนเอง รู้สึกรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม พยายามพึ่งตนเอง เปลี่ยนวิถีชีวิตและแนวคิดเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตบนความพิการของตนเองได้อย่างมีความสุข จากการเห็นคุณค่าในตนเองในทางสร้างสรรค์ เช่น การใช้ศาสนาเป็นที่พึ่งทางจิตใจไม่ให้โศกเศร้าหรือโทษโชคชะตากับความพิการที่เกิดขึ้น และมีความเข้มแข็ง มุ่งมั่นในการดำรงชีวิตได้อย่างมีพลังและมีความสุขและทางใจ

- การรับรู้ถึงสิทธิและพิทักษ์ของตนเอง

การรับรู้และเข้าใจถึงสิทธิของตนเอง ทั้งสิทธิที่ตนเองควรได้รับ สิทธิที่เป็นสวัสดิการ เพื่อสร้างโอกาสในสังคมต่อไป ซึ่งรูปแบบของสิทธิที่คนพิการได้รับจากการศึกษาคั้งนี้คือ สิทธิของคนพิการตามหลักสิทธิมนุษยชน สิทธิตามรัฐธรรมนูญ สิทธิในการได้รับสวัสดิการที่ยั่งยืน สิทธิในการพัฒนาตนเอง สิทธิในการเลือกตั้ง นอกจากการได้รับสิทธิ คนพิการยังต้องทำหน้าที่และสร้างโอกาสให้กับตนเองด้วย สิ่งที่ยังเป็นข้อสังเกตในเรื่องสิทธิ คือ การเข้าไม่ถึงสิทธิของคนพิการชายขอบ รวมทั้งการต่อสู้และเรียกร้องเมื่อถูกละเมิดสิทธิ

4.2 ปัจจัยสร้างความเข้มแข็งและกระตุ้นให้ก้าวผ่านความพิการ

ปัจจัยทั้งภายในภายนอกที่สนับสนุนให้กลุ่มเป้าหมายเกิดการเรียนรู้และปรับตัว มีความเข้มแข็งและสามารถก้าวผ่านความพิการของตนเอง ประกอบด้วยปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

ปัจจัยจากตัวคนพิการเอง ทักษะสติความรู้สึที่ต้องการความภูมิใจในตนเอง ความรักต่อตัวเอง ความต้องการความเจริญก้าวหน้าเป็นแรงผลักดันให้คนพิการต้องลุกขึ้นสู้กับความพิการ ใช้การทำงานซึ่งต้องหน้าที่และภาระรับผิดชอบเป็นแรงในการผลักดันให้ตนเองลุกขึ้นมาจากความพิการ และกระตุ้นศักยภาพที่เหลืออยู่มาใช้อย่างเต็มที่

ปัจจัยจากครอบครัวและคนรอบข้าง บุคคลในครอบครัวเป็นและรอบข้างแรงผลักดันสำคัญให้คนพิการ ต้องการก้าวผ่านความพิการของตนเอง ต้องพึ่งตนเอง ลดภาระของคนในครอบครัวและคนใกล้ชิด

ปัจจัยจากสังคม เช่น ภาวะเศรษฐกิจที่ต้องเลี้ยงชีพ มีค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิต ความต้องการมีศักดิ์ศรี การยอมรับและเป็นส่วนหนึ่ง ได้รับการปฏิบัติที่เท่าเทียมกับคนในสังคม

4.3 การใช้คนพิการต้นแบบ (Role Model)

คนพิการต้นแบบเป็นตัวอย่างที่ดีที่จะถ่ายทอดประสบการณ์ดี ๆ ให้เขาทราบ ใช้ชีวิตในสังคมอย่างไรควรทำอย่างไร แม้ว่าเขาไม่ได้เลียนแบบเรา ก็เอาไปปรับใช้ การเยี่ยมบ้าน การวางตัวที่ดี ทำหน้าที่เคลื่อนไหวในสังคม การให้ข้อมูลข่าวสาร บทบาทของเรามีสองด้าน คือ สอนให้รับรู้เรื่องสิทธิและตระหนักในสิทธิ พร้อมทั้งการพิทักษ์สิทธิ

4.4 ผู้ช่วยเหลือ (Personal Assistant)

ในกรณีที่เป็นมีความพิการรุนแรง การมีผู้ช่วยเหลือส่วนตัวจะมีบทบาทสำคัญ เพื่อทำหน้าที่ช่วยเหลือในสิ่งที่คนพิการต้องการและเคลื่อนย้ายคนพิการไปจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง ทำให้คนพิการมีความมั่นใจที่จะก้าวออกสู่สังคม

4.5 กระบวนการให้คำปรึกษาชั้นที่เพื่อน (Peer Counseling)

เป็นกระบวนการที่สร้างความเข้มแข็งให้กับคนพิการ จากการมองเห็น ให้กำลังใจ ให้คำปรึกษาแก่คนพิการที่มีความพิการในลักษณะและความรุนแรงในลักษณะเดียวกัน

4.6 การสนับสนุนจากเครือข่ายทางสังคม

การสนับสนุนจากเครือข่ายทางสังคมเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลที่ส่งผลต่อคนพิการ ทำให้เกิดความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง เกิดความรู้สึกมั่นใจในตนเอง เครือข่ายการสังคมที่สนับสนุน และส่งผลต่อความเข้มแข็งของคนพิการ ดังนี้

- การสนับสนุนจากเพื่อนคนพิการ เพื่อนคนพิการหรือคนพิการที่มีความพิการใกล้เคียงกันจะมีบทบาทในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ให้คำแนะนำที่มีประโยชน์แก่คนพิการ ผ่านกระบวนการ Peer Counseling, Peer Support Group และ Role Model เป็นการช่วยเหลือตามกระบวนการดำรงชีวิตอิสระของคนพิการที่เน้นการทำงานร่วมกันของคนพิการ การเป็นที่ปรึกษาให้แก่กัน การเป็นต้นแบบคนพิการ การถ่ายทอดประสบการณ์เพื่อการก้าวผ่านความพิการ
- การสนับสนุนจากครอบครัว สถาบันครอบครัวเป็นหน่วยของสังคมที่อยู่ใกล้ชิดคนพิการมากที่สุด และเข้าใจความต้องการทุก ๆ ด้านของคนพิการ ครอบครัวและคนใกล้ชิดจึงเป็นสถาบันหลักที่จะให้การสนับสนุนและช่วยเหลือคนพิการอย่างใกล้ชิดทั้งทางด้านอารมณ์และจิตใจ การให้คำปรึกษา การสนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็นต่อคนพิการ

- การสนับสนุนจากสถาบันการศึกษา โรงเรียนและสถานศึกษามีบทบาทในการสนับสนุนและฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจ สร้างทักษะในการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันของคนพิการและสังคม ได้รู้จักสังคม เรียนรู้ที่จะใช้ชีวิตประจำวันและออกสู่สังคมได้อย่างมีความสุข ได้ทำกิจกรรมเพื่อเรียนรู้สิ่งใหม่ ปฏิบัติค่านิยมและความคิดต่อความพิการในทางบวก พร้อมทั้งใช้ประสบการณ์และความรู้จากสถาบันการศึกษาไปประกอบอาชีพ การศึกษาต่อและดำรงชีวิตในสังคม

- การสนับสนุนจากองค์กรคนพิการ หน่วยงานที่เกิดจากการร่วมตัวกันของคนพิการ ซึ่งมีความเข้าใจในความต้องการ และข้อจำกัดของคนพิการ องค์กรคนพิการเหล่านี้จะมีบทบาทสำคัญใน 2 ลักษณะ คือ การสร้างความเข้มแข็งให้กับคนพิการ และบทบาทการพิทักษ์สิทธิให้กับคนพิการ ให้ความรู้การช่วยเหลือเป็นปากเสียงและตัวแทนของคนพิการที่ยังไม่เข้าถึงสิทธิและโอกาส

- การสนับสนุนจากวิชาชีพ บทบาทหน้าที่ตามหลักวิชาชีพ เช่น แพทย์ นักกายภาพบำบัด นักแก้ไขความพิการ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ ครู และอาจารย์ เพื่อฟื้นฟูให้คนพิการเกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งทางกายภาพ จิตใจ สังคมที่ดีต่อความพิการ ทุกวิชาชีพมีส่วนร่วมในการพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งให้กับคนพิการ เช่น แพทย์นักกายภาพบำบัด และนักแก้ไขความพิการ เป็นบุคคลสำคัญที่ทำให้คนพิการได้รับการฟื้นฟูและเรียนรู้ที่จะใช้ร่างกายส่วนที่เหลือดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขตามอัตภาพ

4.7 วิธีการเรียกร้องพิทักษ์สิทธิ วิธีการในการสร้างความเท่าเทียมด้านสิทธิและโอกาสของคนพิการในสังคมมีวิธีการสำคัญ ดังนี้

4.7.1 การกระตุ้น การกระตุ้นให้คนพิการเกิดแรงจูงใจและหันมาสนใจในสิทธิและโอกาสของตนเองมากขึ้น และการกระตุ้นสังคมเพื่อให้สังคมตระหนักในสิทธิและศักดิ์ศรีพึงเสียงเรียกร้องของคนพิการมากขึ้น เพื่อนำไปสู่ความเท่าเทียมของสิทธิและโอกาสในสังคม เช่น กระตุ้นให้ทราบถึงบทบาทหน้าที่สำคัญของตนเอง กระตุ้นให้สร้างคุณค่าให้กับตนเองโดยการสร้างประโยชน์ให้สังคม กระตุ้นให้หาโอกาสเข้าร่วมในสังคม

4.7.2 การร่วมกลุ่ม การร่วมกลุ่มกันของคนพิการที่มีความพิการในลักษณะคล้ายกัน ประสบปัญหาเหมือนกัน มีจุดมุ่งหมายที่คล้ายกัน หรือ อยู่ในพื้นที่เดียวกัน เพื่อทำให้เกิดพลังที่เข้มแข็งในการดำเนินกิจกรรมและการเรียกร้อง

4.7.3 การเรียกร้องด้วยสื่อสาธารณะ เช่น โทรทัศน์ รายการวิทยุ อินเทอร์เน็ต เพื่อสร้างการรับรู้และสร้างตระหนักในสิทธิและโอกาสของคนพิการได้ในวงกว้าง

4.7.4 การฟ้องร้องตามกระบวนการยุติธรรม การฟ้องร้องและดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมเป็นวิธีการเคลื่อนไหวในชั้นรุนแรงเพื่อต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและเป็นธรรม

4.7.5 การสร้างความรู้ความเข้าใจ เช่น การอบรมสัมมนา การประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ การนำเสนอเชิงวิชาการ เป็นวิธีการสร้างความตระหนักให้เกิดขึ้นอย่างยั่งยืนและต่อยอดให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใหม่ให้เกิดขึ้น

5. ความคาดหวังด้านสิทธิและโอกาสของคนพิการในอนาคต

จากการศึกษาครั้งนี้กลุ่มเป้าหมายได้ให้ข้อสังเกตและความคาดหวังด้านสิทธิและโอกาสของคนพิการในอนาคต ดังนี้

5.1 การมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียมและยั่งยืน

การมีส่วนร่วมในสังคมอย่างเทียมเป็นปัจจัยในการสร้างโอกาสที่แท้จริงให้กับคนพิการ เพราะ สังคมที่มองเห็นและให้ความสำคัญกับความหลากหลายของคนในสังคม ย่อมนำไปสู่ความเข้าใจในความต้องการของผู้ที่มีข้อจำกัดและจัดการให้ทุกคนได้เข้าถึง และมีส่วนร่วมในสังคมอย่างแท้จริง

5.1.1 กฎหมายและนโยบายการสร้างโอกาสอย่างยั่งยืน

การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายหรือร่างกฎหมาย จะทำให้นโยบายที่จะเกิดขึ้นตามความต้องการที่แท้จริงของคนพิการที่ต้องเผชิญและเข้าใจปัญหานั้น ๆ ไม่ใช่เพียงความคิดของหรือการจัดให้ของนักวิชาการหรือภาครัฐ นอกจากบทบาทและการมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำนโยบาย การมีสิทธิมีเสียงในการทางเมือง เช่น เป็นส่วนหนึ่งของคณะรัฐมนตรี มีตำแหน่งและหน้าที่ในหน่วยงานที่สำคัญ เพื่อผลักดัน กระตุ้นหรือเสนอกฎหมายที่เป็นประโยชน์แก่คนพิการ

5.1.2 นโยบายคนพิการในระดับท้องถิ่น

การสร้างนโยบายหรือแผนงานเกี่ยวกับคนพิการระดับท้องถิ่น เพื่อลดความเหลื่อมล้ำของคนพิการในส่วนกลาง และมีแผนงานและโครงการที่สอดคล้องกับความต้องการและทรัพยากรในท้องถิ่น

5.1.3 การเข้าถึงของทุกคนในสังคม

การออกแบบสิ่งแวดล้อมและระบบสิ่งแวดล้อมที่เป็นสาธารณะ เช่น ถนน ลิฟต์ ห้องน้ำ ระบบขนส่งมวลชน ที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของทั่วไปและค่านึงในการใช้ร่วมกันของคนในสังคม เพื่อขจัดอุปสรรคในการเข้าถึงและการใช้ทรัพยากรทางสังคมของทุกคนในสังคม เพื่อให้คนพิการเองได้เป็นส่วนหนึ่งมีสิทธิและโอกาสที่เท่าเทียมกับคนทั่วไป เกิดการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างเป็นธรรม

5.2 การพัฒนางานสวัสดิการสังคมด้านคนพิการ

ในปัจจุบันงานด้านสวัสดิการสังคมด้านคนพิการมีพัฒนาการในแนวคิดเชิงสังคม ซึ่งได้ให้สิทธิและคุณค่าของคนพิการที่เท่าเทียมในฐานะส่วนหนึ่งของสังคม กลุ่มเป้าหมายมีข้อเสนอแนะต่องานสวัสดิการสังคมของคนพิการ ดังนี้

5.2.1 องค์ความรู้ด้านสิทธิคนพิการ

การสร้างเครื่องมือในการทำงานด้านสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ เกี่ยวกับความพิการให้เป็นมาตรฐาน และจัดองค์ความรู้ด้านการพิทักษ์สิทธิคนพิการ โดยพร้อมที่จะถ่ายทอดให้กับองค์กรต่าง ๆ และพัฒนาการพิทักษ์สิทธิคนพิการต่อไป

5.2.2 ระบบสวัสดิการของงานด้านคนพิการ

การจัดระบบสวัสดิการให้แก่คนพิการและบุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น การประกันรายได้แก่คนพิการ คือ การมีอาชีพ มีรายได้ และมีสวัสดิการจากการทำงาน พึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจ สามารถเลือกดำรงชีวิตได้ด้วยความสามารถของตนเอง และการให้สวัสดิการที่เหมาะสมแก่อาสาสมัครดูแลคนพิการ เพื่อขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจและระบบสังคมไปพร้อมกัน

5.2.3 การพัฒนาบนพื้นฐานแนวคิดทางสังคม

การพัฒนาคนพิการตามพื้นฐานสิทธิมนุษยชน ต้องไม่ที่ค่าความพิการว่าเป็นความด้อยค่าซึ่งจะนำไปสู่การเลือกปฏิบัติ แต่มีแนวทางเพื่อสร้างความเข้าใจในธรรมชาติ ความต้องการ และข้อจำกัดของความพิการและคนพิการ เพื่อให้เกิดการพัฒนาและแก้ไขปัญหาจากสังคมและแวดล้อมมากกว่าการเปลี่ยนความพิการของบุคคล

5.2.4 การทำงานเชิงรุก

ควรปรับวิธีการดำเนินงานให้เป็นเชิงรุกมากขึ้น เพื่อเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงสิทธิ และสวัสดิการการของคนพิการที่มีข้อจำกัดในการเข้าถึงสิทธิ เช่น คนพิการที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล มีข้อจำกัดในการเดินทาง คนพิการรุนแรง คนพิการที่ครอบครัวมีข้อจำกัดในการดูแล

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาเรื่องการสร้างความตระหนักในสิทธิและโอกาสทางสังคมของคนพิการทางร่างกายและการเคลื่อนไหว ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะต่อคนพิการ

1.1 การยอมรับในความพิการของตนเอง เนื่องจากความพิการไม่สามารถแก้ไขได้แต่คนพิการยังสามารถพัฒนาและฟื้นฟูร่างกายส่วนที่เหลือได้

1.2 มองความพิการในเชิงบวก ไม่ตอกย้ำความพิการของตนเองว่าเป็นสิ่งที่ด้อยศักยภาพ ไม่สามารถทำอะไรได้ ไม่นำตนเองไปเปรียบเทียบกับตนเองก่อนพิการและคนทั่วไป

1.3 ตั้งตัวในหน้าที่ของตนเอง การทำตามหน้าที่ของตนเองเพื่อเป็นแนวทางในการเข้าถึงสิทธิและโอกาสของคนพิการ

1.4 คนพิการต้องพยายามก้าวออกสู่สังคม เพื่อให้คนทั่วไปและสังคมได้เข้าใจถึงธรรมชาติและข้อจำกัดของคนพิการ เห็นและคำนึงถึงคนพิการในฐานะส่วนหนึ่งของสังคม

2. ข้อเสนอแนะต่อครอบครัวคนพิการ

2.1 ครอบครัวควรให้การส่งเสริมความพิการเชิงสร้างสรรค์ ให้โอกาสคนพิการได้ออกสู่สังคม หรือเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิตในสังคม

3. ข้อเสนอหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง

3.1 การรวมกลุ่มเป็นชมรม สมาคมของคนพิการในท้องถิ่นให้มากขึ้น เพื่อเปิดโอกาสในการแลกเปลี่ยนความรู้ ความเข้าใจ และสร้างพลังอำนาจในการต่อรองและเรียกร้อง

3.2 ขยายขอบเขตเครือข่ายของคนพิการให้ครอบคลุมเครือข่ายแบบทุกภาคส่วนในสังคม

4. ข้อเสนอแนะต่อรัฐบาล

4.1 การจัดทำนโยบายด้านคนพิการ ควรให้บทบาทคนพิการในการมีส่วนร่วม เพราะคนพิการเข้าใจและทราบถึงปัญหาของตนเอง ทำให้สามารถแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องและตรงความต้องการมากกว่าการคิดแทนของนักนโยบายหรือนักวิชาการ

4.2. การดำเนินงานด้านคนพิการระดับท้องถิ่น ควรมีแผนคนพิการในระดับท้องถิ่น เพื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถออกข้อบัญญัติได้ สามารถกระจายงบประมาณให้เข้าสู่คนพิการได้อย่างทั่วถึง พัฒนาระบบสวัสดิการของคนพิการให้เกิดความยั่งยืน เช่น ระบบสวัสดิการและค่าตอบแทนแก่เจ้าหน้าที่ อสม.ที่ดูแลคนพิการ

4.3 การสร้างความเข้าใจในความพิการที่ถูกต้องทั้งแก่คนพิการและสังคม เช่น การจัดการเรียนร่วม การจัดหลักสูตรเพื่อเพิ่มทักษะในการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันของคนทั่วไปกับคนพิการ

4.4 ตรวจสอบและนํานโยบายไปปฏิบัติจริงและมีหน่วยงานที่มีหน้าที่ตรวจสอบการลงโทษตามกฎหมายเมื่อฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม

5. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

5.1 ควรนำผลการวิจัยที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ นำไปใช้สร้างนโยบาย หรือ ต่อยอดเป็นทฤษฎีแนวคิดด้านสิทธิด้านอื่น ๆ คนพิการต่อไป

5.2 ควรนำองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษานี้ ไปต่อยอดในการศึกษาวิจัยสิทธิและโอกาสของคนพิการในประเภทความพิการต่าง ๆ หรือ กลุ่มคนพิการที่แตกต่างกัน เช่น คนพิการที่ต้องขัง สตรีพิการ เด็กพิการ